

36 Kapitalvinst – andra tillgångar

52 kap. IL
prop. 1989/90:110 s. 473–478, 726, SkU30
prop. 1999/2000:2, del 2, s. 604–608

Sammanfattning

Vad beskattas?

Avyttring av sådan egendom som inte beskattas enligt de tidigare behandlade reglerna ska beskattas enligt reglerna i 52 kap. IL. Hit hör främst råvaror, råvaruoptioner och råvarutermener, ädelstenar, ädelmetaller och lösöre av olika slag. Fordringar hör inte hit.

När sker beskattning?

Kapitalvinstbeskattning sker alltid vid avyttring oavsett hur lång innehavstiden varit och oavsett hur egendomen förvärvats.

Hur beräknas vinsten?

Har den sålda egendomen innehafts för personligt bruk, får man som alternativ till verklig anskaffningsutgift dra av 25 % av försäljningspriset som schablonanskaffningsutgift. Kapitalvinster på sådan egendom på 50 000 kr per år är skattefria. Kapitalförluster är inte avdragsgilla.

Om egendomen inte innehafts för personligt bruk ska den verkliga anskaffningsutgiften dras av. Kapitalvinster är alltid skattepliktiga fullt ut och kapitalförluster är avdragsgilla till 70 %.

Allmänna bestämmelser om beskattning av kapitalvinst finns i 44 kap. IL (avsnitt 26).

36.1 Vilken egendom beskattas enligt 52 kap. IL?

I 45–51 kap. IL finns särskilda bestämmelser om beskattning vid avyttring av vissa slag av tillgångar

- fastigheter,
- bostadsrätter,
- aktier, andelar, andra delägarätter samt instrument relaterade till dem,
- andelar i handelsbolag,

- svenska fordringsrätter och instrument relaterade till dem,
- utländsk valuta o.d.

I 52 kap. IL finns bestämmelser om beskattningen vid avyttring av andra tillgångar än den som särskilt reglerats i de tidigare lagrummen.

Den egendom som beskattas enligt 52 kap. IL överensstämmer inte helt med den egendom som tidigare beskattades som övrig lös egendom enligt bestämmelserna i äldre 35 § 4 mom. KL före 1990 års skattereform. I tillgångar för personligt bruk (personliga tillgångar) ryms ett något vidare begrepp än det tidigare uttrycket personligt lösöre (prop. 1999/2000:2 s. 606).

Fordringarna i svenska kronor har brutits ut och beskattas för sig. Obligationer, förlagsbevis, premieobligationer, optionsskuldebrev etc. ska således inte räknas hit längre. Konvertibla skuldebrev och vinstandelsbevis beskattas som delägarätter oavsett om de är förenade med en optionsrätt eller inte.

Enligt 52 kap. IL beskattas försäljning som inte är yrkesmässig av t.ex.

- råvaror samt optioner och terminer avseende råvaror och el,
- nyttjanderätter, gruvrätter, copyrights, royalties och liknande rättigheter,
- ädelmetaller och ädelstenar,
- smycken,
- konst och andelar i konstkonserter,
- samlingar av t.ex. frimärken och annat,
- antikviteter och annat inre lösöre,
- båtar, husvagnar och annat yttre lösöre och
- andelar i dödsbon och
- kapitalförsäkringar.

Uppdelning i kapitalplaceringsobjekt och personliga tillgångar

Grundtanken är att kapitalvinstberäkningen bör inriktas på vinster som enligt allmän rättsuppfattning är naturliga att beskatta. Mindre vinster vid försäljning av vanligt bohag i ett hem o.d. bör inte beskattas. Vinster på rena investeringsobjekt bör däremot beskattas fullt ut. En gräns dras därför mellan rena kapitalplaceringsobjekt och föremål som används för personligt bruk.

Av 52 kap. 2 § IL framgår att särskilda regler gäller för tillgångar som den skattskyldige innehåller för personligt bruk (personliga till-

gångar). Hit räknas bl.a. lösöre som används för personligt bruk.

Med lösöre avses lös egendom som inte utgörs av pengar, värdepapper eller olika slags rättigheter m.m. Till lösöre räknas möbler, husgeråd, transportmedel, varor o.d.

Även annat än lösöre kan emellertid anses som personliga tillgångar (prop. 1999/2000:2, del 2, s. 606).

Med personliga tillgångar avses tillgångar som till *övervägande* del används av den skattskyldige eller hans familj för nyttobruk eller som prydnadsföremål. Det är den faktiska användningen som är avgörande för gränsdragningen. Tillgångar kan användas för personligt bruk även om det finns ett inslag av kapitalplacering. Om detta inslag dominerar ska egendomen emellertid inte anses som personliga tillgångar. Enbart det förhållandet att viss egendom är värdefull medför dock inte att den ska anses som investeringsobjekt.

**Kapitalplacering
– exempel**

Till kapitalplaceringsobjekten hänförs egendom som inte kan karaktäriseras som personliga tillgångar som t.ex. vissa nyttjanderätter, gruvrätter, immateriella rättigheter, copyrights, råvaror, terminer och optioner avseende råvara etc.

Rena investeringsobjekt som ädelmetaller och ädelstenar som inte innefattats i smycken räknas också hit.

Till kapitalplaceringsobjekt räknas också sådant lösöre som inte används för personligt bruk som t.ex. s.k. bankfackskonst och andelar i olika slag av konsortier avseende lösöre.

**Personliga
tillgångar
– exempel**

Som exempel på personligt lösöre nämns i propositionen (1989/90:110 s. 474) vanligt bohag i ett hem och normala bilar, båtar och smycken. Huvuddelen av de avyttringar som sker när ordinära dödsbon avvecklas avses vara skattefria (jfr avsnitt 6.6).

Även samlarföremål och liknande föremål räknas ibland som personligt lösöre, men avgränsningen får göras från fall till fall.

Skatteverket anser att en s.k. time-sharerättighet som innehavaren anskaffar för sitt eller sin familjs semesterboende ska bedömas som en personlig tillgång. Detta innebär att förlust vid försäljning av en time-sharerättighet inte får dras av. Se vidare skrivelse 2004-10-08 (dnr 130 591771-04/111).

36.2 När ska kapitalvinstbeskattning ske?

Kapitalvinstbeskattning ska ske vid avyttring oavsett hur lång innehavstiden varit.

Det har inte heller någon betydelse hur egendomen förvärvats. Även efter benefika fång kommer en försäljning att utlösa kapitalvinstbeskattning.

Försäkringsersättning och annan ersättning för skada på egendom som avses i 52 kap. IL är skattefri enligt 8 kap. 22 § IL.

36.3 Hur beräknas skattepliktig kapitalvinst och avdragsgill kapitalförlust?

36.3.1 Tillgångar som inte innehafts för personligt bruk

Verklig anskaffningsutgift m.m.	För individualiserad egendom dras verkliga anskaffnings- och förbättringsutgifter av på vanligt sätt.
Ej schablon	Någon möjlighet att ta upp en schablonmässigt bestämt anskaffningsutgift finns inte.
Genomsnittsmetoden	Om avyttringen avser egendom som utgör en del av ett samlat innehav av egendom med enhetligt värde, t.ex. guld, ska genomsnittsmetoden användas för att beräkna avdragsgill anskaffningsutgift (jfr avsnitt 30.3.1).
Benefikt fång	Om tillgång förvärvats genom ett benefikt fång övertas överlåtarens anskaffningsvärde, (avsnitt 26.3.2). I de fall genomsnittsmetoden ska användas är det överlåtarens genomsnittliga anskaffningsutgift som övertas. Denna ska beräknas per förvärvsdagen.
Ej dubbelt avdrag	Ingångsvärdet ska minskas med medgivna värdeminskningss-avdrag o.d. (52 kap. 4 § IL).
Skattepliktig del	Kapitalvinst är alltid skattepliktig till 100 %. Innehavstiden har inte någon betydelse.
Avdragsgill del	Kapitalförlust är enligt huvudregeln i 52 kap. 5 § 1 st. IL avdragsgill till 70 % oavsett innehavstid. Även för kapitalplaceringsegendom torde avdrag för förlust i vissa fall kunna vägras på grund av att en personlig levnadskostnad föreligger, se RÅ 2000 ref. 45. Där rörde det sig om aktier och förlusten ansågs i det enskilda fallet inte som en personlig levnadskostnad. Det framgår emellertid av motiveringen att avdrag hade kunnat vägras i andra fall. Eftersom förluster på aktier kan utgöra personliga levnadskostnader kan man troligen dra den slutsatsen att detsamma gäller för andra tillgångar som har karaktär av kapitalplaceringar.
Kapitalförsäkring	En kapitalförsäkring är en livförsäkring som i beskattningshänseende inte ska behandlas som en pensionsförsäkring. Vanligtvis är kapitalförsäkringen kopplad till ett visst sparande som försäkringstagaren eller de efterlevande alltid har rätt till. En kapitalförsäkring används ofta som ett alternativ till bank eller fondsparande. Skillnaden mellan traditionellt sparande och

sparande i kapitalförsäkring är att sparandet i kapitalförsäkringen sker genom försäkringsföretaget/bolaget och det är försäkringsföretaget som är ägare till den sparade egendomen.

Försäkringen innehåller en viss riskfaktor knuten till en eller flera personers liv. Regeringsrätten har godtagit en så låg risknivå som 1 % beträffande utländska kapitalförsäkringar (RÅ 1994 not 19 och 20). Insättningar/inbetalningar till en kapitalförsäkring (premieinbetalningar) är inte avdragsgilla. Ersättningar som betalas ut ur en kapitalförsäkring är skattefria enligt 8 kap. 14 och 24 §§ IL.

Regeringsrätten har i RÅ 2003 ref. 1 slagit fast att en avyttring av en kapitalförsäkring mellan två privatpersoner ska behandlas enligt bestämmelserna för inkomst av kapital. Kapitalvinst eller kapitalförlust ska beräknas som skillnaden mellan köpeskillingen, minskad med utgifter för avyttringen, och omkostnadsbeloppet. I omkostnadsbeloppet inräknas de premier som överlåtaren har betalt.

Ett återköp av en kapitalförsäkring innebär att försäkringsgivaren (försäkringsbolaget) återköper sina skyldigheter enligt försäkringsavtalet. Ägaren av försäkringen (försäkringstagaren) får då ut värdet av försäkringen av försäkringsbolaget. Detta kallas ibland även att man löser in försäkringen. Vid återköp av en kapitalförsäkring uppkommer ingen beskattning (8 kap. 14 § IL).

Det är inte ovanligt att försäkringstagare gör delåterköp/uttag ur kapitalförsäkringen. Ersättningen som tas ut ur försäkringen beskattas inte (8 kap. 14 § IL). Vid en senare försäljning av kapitalförsäkringen ska dock omkostnadsbeloppet reduceras till följd av delåterköpet eller uttaget. Säljer man t.ex. 25 % av sin kapitalförsäkring är 25 % av omkostnadsbeloppet hänförlig till den försäljningen. 25 % av det ursprungliga omkostnadsbeloppet konsumeras i och med delförsäljningen och kvarvarande omkostnadsbelopp uppgår till 75 % av det ursprungliga omkostnadsbeloppet. Skatteverket anser att omkostnadsbeloppet vid delåterköp/uttag ska konsumeras enligt samma princip som om man har sålt en del av försäkringen. Att delåterköpet/uttaget är undantaget från beskattning enligt 8 kap. 14 § IL förändrar inte principen för hur omkostnadsbeloppet ska reduceras. När man räknar ut hur stor del av omkostnadsbeloppet som ska reduceras vid uttaget jämför man uttagets storlek med värdet på försäkringen den dag uttaget sker. Motsvarande andel av omkostnadsbeloppet ska anses vara konsumerat. Värdet på försäkringen kan normalt anses motsvara värdet på tillgångarna i försäkringen.

Exempel

Anna betalade in 600 000 kronor i samband med att hon tecknade en kapitalförsäkring. Hon gör ett uttag med 100 000 kr när försäkringens värde är 400 000 kr.

Eftersom uttaget motsvarar 25 % av försäkringens värde (100 000/400 000) anses också 25 % eller 150 000 kr av omkostnadsbeloppet vara konsumerat. Skulle hon sen sälja kapitalförsäkringen är hennes kvarvarande omkostnadsbelopp 450 000 kr (600 000 – 150 000).

Mer information om kapitalförsäkringar finns i HL avsnitt 20, 21 och 42 samt i teoridelen till utbildningsmaterialen Koncernbeskattning och Kapitalmarknaden II.

36.3.2 Tillgångar som innehafvs för personligt bruk

Verklig anskaffningsutgift ...

Anskaffnings- och förbättringsutgifter m.m. för den sålda egendomen dras ifrån försäljningspriset på vanligt sätt (52 kap. 2 § 1 st. IL).

... eller schablon

Som alternativ anskaffningsutgift får den skattskyldige ta upp 25 % av erhållet försäljningspris efter avdrag för försäljningsutgifterna (52 kap. 2 § 1 st. IL). Det står den skattskyldige fritt att i stället använda verkliga ingångsvärdet.

Ej genomsnittsmetoden

Vid beräkning av verklig anskaffningsutgift används inte genomsnittsmetoden (52 kap. 3 § IL). För porslin, bestick, stolar och annan egendom där det kan finnas många av samma sort torde den skattskyldige kunna välja vilken eller vilka anskaffningsutgifter som ska dras av.

Benefikt fång

Om egendomen förvärvats genom ett benefikt fång övertas överlåtarens anskaffningsutgifter etc. (se avsnitt 26.3.2).

Skattepliktig del

Kapitalvinster är som huvudregel skattepliktiga till 100 % men vinster upp till 50 000 kr per år beskattas inte utan är skattefria. Regeln är utformad som ett grundavdrag. Dvs. har försäljning av flera olika personliga tillgångar skett så är det den sammanlagda vinsten som överskjuter 50 000 kr som är skattepliktig. Detta grundavdrag gäller varje ägare. Eftersom 25 % av försäljningspriset får dras av som anskaffningsutgift, kan personligt lösöre säljas för 66 666 kr varje år skattefritt.

Ej avdrag för kapitalförlust

Kapitalförlust är inte avdragsgill (52 kap. 5 §, 2 st. IL). Den förlitning av egendomen eller annan värdenedgång som föranleder förlusten får anses som en inte avdragsgill personlig levnadskostnad.